Autor Guste Santini
Petak, 22 Rujan 2000 13:13

"HINA" od 21. rujna 2000. donosi:

"Odlukama savjeta HNB, koje su donijete na sjednici u srijedu pod predsjedanjem guvrenera dr. Željka Rohatinskog, uvodi se jedinstveni sustav obveznih rezervi banaka na kunske i devizne depozite, što znači bitnu promjenu u instrumentariju novčane politike hrvatske središnje banke. Usvojene promjene znače približavanje praksi i standardima Europske unije, te smanjenju značenja uloge obveznih rezervi kao relativno rigidnog i skupog instrumenta monetarne politike. Primjena ovih odluka ppočinje 8. studenog i, s obzirom na značaj promjena koje se unose, odvijat će se u više koraka, izviješćeno je iz HNB-a."

Kao što je znano, do sada osnovica za obračun kunske obvezne rezeve bili su svi depoziti bez obzira na ročnu strukturu u iznosu od 28,5% i na devizne depozite s rokom dospijeća do 3 mjeseca 55%. Pri tome je 60% kunske obvezene rezerve trebalo izdvojiti na poseban račun i 50% kada su u pitanju devizni depoziti.

Promjena se sastoji u uvođenju jedinstvene stope obvezne rezerve od 23,5% na kunske i devizne depozite pri čemu će poslovne banke morati na poseban račun izdvojiti 50% obračunate obvezne rezerve. Kako se očekuje da će neke banke imati problema u realizaciji navedene odluke predviđa se "prilagođavanje" od najduže dvanaest mjeseci.

Smanjenje obvezne rezerve svakako je mjera koju valja u postojećim trenucima pozdraviti te je ocjeniti kao učinkovitu promjenu koja će značajno izjednačiti položaj poslovnih banaka imajući u vidu valutnu strukturu pasive bilance stanja. Istini za volju valja istaći da se odista radi o vrlo značajnim odlukama kao što je to vidljivo iz analiza: Privredna kretanja i Analize stanja (na ovim web stranicama).

Izjednačavanje kunskih ("nacionalne manjine" kako sam je svojevremeno nazvao) i deviznih depozita svakako će imati pozitivne dugoročne implikacije na politiku centralne banke.

Ono što nam se čini manje prihvatljivo je i daljnje podržavanje "inflatorne" pasive bilance poslovnih banaka zbog linearne obvezne rezerve. (Zainteresiranog čitaoca upućujem na moj rad "Ekonomska politika za 1995. godinu", Rifin, Zagreb, 1995., gdje sam ovaj problem podrobnije razradio.) Naime, kao što je poznato poslovne banke, imajući u vidu da je obvezna rezerva jedinstvena, vodit će politiku kratkoročnih depozita kako bi se smanjila "ulazna" cijena kapitala. Kako će se devizni depoziti iznad tri mjeseca također uzimati kao osnovica za obračun to je "kratkoročnost" pasive ovom mjerom povećana; što znači veću ranjivost svake i svih poslovnih banaka. **Smatramo da bi trebalo umjesto jedinstvene obvezne rezerve uvesti selektivnu obveznu rezervu kako bi se poslovne banke stimulirale da pasivu svojih bilanci učine što dugoročnijima.** Ima li se u vidu odnos realne (ne ugovorom predviđene) ročnosti kredita, pored ostalog zbog preferiranja vjerovnika u odnosu na dužnika, ignoriranje vremenske strukturre pasive bilance poslovnih banaka svakako zabrinjava. Općenito smatramo nužnim da se ne izdvaja obvezna rezerva na depozite oročene na godinu i duže od godinu dana. Ukupni "potrebni" iznos obvezne rezerve valjalo bi odrediti na selektivnoj osnovi progresivno sa vremenskim ograničenjem

depozita.

Kako je osnovica za premiju osiguranja depozita (do zakonom predviđenog iznosa) istovremeno i osnovica za izdvajanje obvezene rezerve to - narodnim jezikom - znači da poslovne banke plaćaju premiju osiguranja i na iznos koji drže kod centralne banke što povećava cijenu kredita uz ostale multiplikativne učinke.

Zaključno, valja istaći da je promjena u pristupu obračuna obvezne rezerve svakako za pozdraviti. Bilo bi dobro da prije primjene donesenih odluka Savjet HNB razmotri učinke selektivnih i linearnih stopa obvezen rezerve na proces reprodukcije. **Naprosto bez dugoročnih depozita nema dugoročnog kreditiranja pa ni privrednog razvoja.**